

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет іноземної філології

Історичний факультет

**СХОДОЗНАВСТВО.
АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Тези доповідей

II Міжнародної науково-методичної конференції

19 березня 2021 р.

Харків – 2021

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі: Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

Організаційний комітет конференції:

Ю.Д. Бойчук – ректор, доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України (Україна)
С.В. Бережна – проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності доктор історичних наук, професор(Україна)
Д-р Кемаль Учунджу, професор, Чорноморський технічний університет (Туреччина)
Н.В. Руда – завідувач кафедри східних мов, кандидат філологічних наук, доцент (Україна)
Л.М. Ямпольська – доцент кафедри всесвітньої історії, кандидат історичних наук, доцент (Україна)
І.А. Скразловська – доцент кафедри східних мов (Україна)
Д-р Алібекіроглу Сертан - викладач кафедри турецької мови і літератури у Газіантепському університеті (Туреччина), запрошений викладач кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей II Міжнародної науково-методичної конференції, 19 березня 2021 р. – Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2021. – 206 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського-національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
протокол № 3 від 07.04.2021

До збірника увійшли тези доповідей II Всеукраїнської науково-методичної конференції «Сходознавство. Актуальність та перспективи», присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики навчання сходознавчих дисциплін, перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

Видано за рахунок укладачів

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

ЗМІСТ
СХІДНА ЛІНГВІСТИКА

Агєєва М.М., Радченко К.М. Загадкові назви Каспійського моря.....	7
Басам Санатуллах. Історична довідка про фарсі-дарі.....	8
Богдан А.А. Концепція «ребенок, сын» в китайських ідіомах чэньюй.....	11
Водолажський Д.О. Розкриття концепції «мужність» у китайських іменах.....	12
Гришина Б. М. Засоби вираження експресії в китайській мові за допомогою службових слів.....	14
Гуцуляк К.С. Сучасний сленг в китайській мові. Англiцизм, напiвкалька та переклад.....	15
Дмитренко А. А. Продуктивніе словообразовательніе модели китайского языка на материале названий фруктов и овощей.....	16
Долгополова Д. С. Інтернет-сленг в китайській мові.....	18
Донченко М.О. Концепт «краса» у мовній картині світу Китаю.....	19
Завгородня О.С. Концептоутворюючий аспект жіночих імен в перській мові.....	21
Гльницька М.Б. Поле семантичної реалізації колоративної лексики: пряме/переносне та конкретне/абстрактне.....	24
Кім О.В. Актуальність вивчення лексики мобільних застосунків у китайській мові.....	26
Коляда А.В. Синтаксичні особливості драматургії Лао Ше.....	27
Куліш М.О. Особливості вживання означень у п'єсі “Чайна” (茶馆).....	30
Макітренко К.О. Особливості сучасного китайського мовного етикету.....	32
Поміляйко В.О. Сленг як невід’ємна частина сучасної китайської мови.....	34
Протопопова Є.П. Інверсія додатку у текстах публіцистичного стилю.....	35
Романченко А.С. Художні засоби створення сумного настрою в книзі 几米 “寂寞上场了”.....	37
Руда Н.В. Частотність безсполучникових багатокомпонентних складних речень у сучасній китайській літературній мові.....	39
Самойлова С.А. Словотворчі морфеми в назвах прикрас в китайській мові.....	40
Саніна Г.В. Ієрогліфічна парадигма японського письма: походження та перспективи щодо сучасних соціокультурних процесів.....	41
Светличная А.Ф. Особенности образования названий китайских блюд.....	44
Сусленко А.М. Труднощі перекладу колірних виразів в англійській та перській мовах: культурне порівняння.....	46
Толмачова К.М. Феномен перемикування кодів у контексті мовної ситуації в Марокко.....	48
Федорченко А.А. Графемы со значением «оружие» в современных иероглифах.....	51
Хижа І.П. Лексичні засоби створення портрета головного героя в оповіданні Мо Яня «Геній».....	53
Шапаренко Е.Е. Історія вивчення стилістики у китайському мовознавстві.....	55

ЛІТЕРАТУРА КРАЇН СХОДУ

Быкова И.А., Пелехата К. Проблема одиночества в творчестве Кобо Абэ.....	57
Долженко А.О. Концепт любові у віршах Сюй Чжімо.....	58
Жукова М.О. Образ місяця в українській та китайській поезії.....	60
Кравчук К. Лі Бо та особлива мова його віршів.....	62
Криворучко С.К. Страх смерті в оповіданні Ді Ань «Коли ж моя черга?».....	63
Сасыкулова Ч.Т. Поэзия С. Эралиева как представителя послевоенной киргизской литературы.....	64
Смілянська О.О. Український та китайський літературний постмодернізм.....	67

уваги вивчення джерел формування лексики мобільних застосунків окремої мови, а також їх переклад на інші мови, адже завдяки глобалізації та інтернаціоналізації популярні застосунки перекладають та використовують в інших країнах.

Китайська інтернет лексика, терміни інформаційних технологій активно досліджуються українськими та китайськими дослідниками.

В 2010 році Малицька Вероніка Анатоліївна захистила кандидатську дисертацію на тему «Терміносистема галузі інформаційних технологій у сучасній китайській мові: системно-структурний та когнітивний аспекти[7]».

Інтернет-мову в різних аспектах вивчали китайські лінгвісти Юй Геньюань [8], Чжан Юйлін [9], Лінь Ган [10], Цао Цзинь [11], Ань Чживей [12] та інші.

Попри існування великого масиву досліджень інтернет-мови та комп'ютерних термінів, ще не було зроблено комплексного дослідження мови мобільних застосунків. Перспективи дослідження вбачаються в вивченні джерел формування цього прошарку лексики китайської мови, словотвору, класифікації, а також в подальшому складенні словнику.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Великий тлумачний словник сучасної мови [Електронний ресурс] // slovnyk.me. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://slovnyk.me/dict/vts/глобалізація>
2. Захарова М. В. Сравнительное правоведение: вопросы теории и практики. 2014. – 160 с.
3. Хаустова М. Г. Феномен глобалізації та плюралізм її інтерпретації. Форум права. – 2013. – № 4. – С. 430–440. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6291/1/Xaustova.pdf>
4. Великий тлумачний словник сучасної мови [Електронний ресурс] // slovnyk.me. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://slovnyk.me/search?term=інтернаціоналізація>
5. Смартфон – самый популярный гаджет среди украинских ТОП-менеджеров [Електронний ресурс] // Samsung Newsroom Україна. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://news.samsung.com/ua/смартфон-самый-популярный-гаджет-ср>
6. DIGITAL 2021: GLOBAL OVERVIEW REPORT [Електронний ресурс] // Datareportal. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://datareportal.com/reports/digital-2021-global-overview-report>
7. Малицька В.А. Терміносистема галузі інформаційних технологій у сучасній китайській мові: системно-структурний та когнітивний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.13 "мови народів Азії, Африки, аборигенних народів Америки та Австралії" / . – Київ, 2010. – 17 с.
8. 于根元. 网络语言概说 / 于根元. – 北京: 中国经济出版社, 2001. – 230 页.
9. 张玉玲. 网络语言的语体学研究 / 张玉玲. – 北京: 中国社会科学出版社, 2014. – 195 页.
10. 林纲. 网络语言学教程 / 林纲. – 北京: 科学出版社, 2017. – 209 页.
11. 曹进. 网络语言传播导论 / 曹进. – 北京: 清华大学出版社, 2012. – 280 页.
12. 安志伟. 网络语言的多角度研究 / 安志伟. – 太原: 山西人民出版社, 2012. – 245 页.

СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДРАМАТУРГІІ ЛАО ШЕ

Коляда Аліна Вікторівна, студентка 4 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Н.В. Руда

Творчість видатного китайського письменника Лао Ше досліджували багато лінгвістів і літературознавців, як-от В. І. Семанов, Н. А. Спешнев, Г. Баранов, В. Н. Рогов,

Н. Т. Федоренко, А. А. Тишков, А.А. Файнгар, В. В. Петров, А. А. Антиповський, О. П. Болотіна. Незважаючи на те, що стиль автора дуже незвичний, а лексичні та синтаксичні особливості цього творів потребують додаткового дослідження, більша частина робіт цих науковців пов'язана з вивченням життя та творчості майстра слова, а не з аналізом особливостей робіт письменника. Для аналізу було обрано одну з п'єс Лао Ше "Чайна". Результат цього дослідження допоможе доповнити аналіз стилю письменника, а також глибше проаналізувати синтаксичну структуру п'єси.

Внесок Лао Ше в літературу полягає в неповторному синтаксичному стилі письменника, тому твори Лао Ше оригінальні й легкі для розуміння. У п'єсі «Чайна» Лао Ше використовує яскраві та різноманітні синтаксичні методи, щоб збагатити зміст твору та зробити сюжет ще цікавішим. Завдяки синтаксичним засобам виразності, які використовував Лао Ше в своїх творах, йому вдалося перевершити мовні бар'єри тогочасної китайської мови. Його роботи буди відкриті для всього світу, вони були зрозумілими для всіх верств населення, саме це і є новаторством видатного письменника. Саме тому Лао Ше вважається одним із найуспішніших майстрів сучасної китайської літератури [2]. Лао Ше завжди прагнув мовної краси у своїх роботах. Він вважав, що у творах письменник має порівнювати кожне слово, ретельно обмірковувати будь-яке речення, бо тільки так автор зможе досягти гармонії в прозі та поезії. У такому сенсі Лао Ше був неперевершеним майстром своєї справи, і в цьому сенсі синтаксичні навички Лао Ше дуже цінні.

Особливе місце у творчому доробку Лао Ше посідає п'єса «Чайна», у якій письменник розкриває тему корупції та розпаду китайського суспільства, яке відбувалося протягом останнього півстоліття.

Розглянемо синтаксичні особливості п'єси Лао Ше «Чайна».

1. Прості речення. Проаналізувавши п'єсу, можна побачити, що більшість речень, що складають твір — прості, вони становлять 68% твору. 32% висловлювань становлять складні речення, які поєднуються безсполучниковим семантичним зв'язком (85%). Складносурядних і складнопідрядних речень у п'єсі найменше — лише 15%. Наведемо приклад.

王利发: 三爷, 等一等吧! Wánglìfā: Sān yé, děng yī děng ba! *Сан Є, зачекай!*

李三: 午饭怎么开呢! Lǐ sān: Wǔfàn zěnmē kāi ne! *У Фан, як ти відкрив?*

王利发: 跟大家说一声中午咸菜饭"没别的办法"! 晚上吃那两只鸡! Wánglìfā: Gēn dàjiā shuō yīshēng zhōngwǔ xiáncài fàn"méi bié de bànfǎ"! Wǎnshàng chī nà liǎng zhī jī!
Дозвольте сказати всім, що нема іншого способу готувати солоні страви!

李三: 好吧! Lǐ sān: Hǎo ba! *Добре!*

刘麻子: 我的妈呀, 吓死我啦! Liú mázi: Wǒ de mā ya, xià sǐ wǒ la! *Боже мій, злякав мене!*

宋恩子: 你活着, 也不过多买卖几个大姑娘! Sòng'ēnzi: Nǐ huózhē, yě bùguò duō mǎimài jǐ gè dà gūniáng! *Тобі й всього життя не вистачить, аби знайти таких дівчат!*

刘麻子: 有人卖, 有人买, 我不过在中间帮帮忙, 能怪我吗? Liú mázi: Yǒurén mǎi, yǒurén mǎi, wǒ bùguò zài zhōngjiān bāng bāngmáng, néng guàiwǒ ma? *Деякі купують, деякі – ні, я іноді допомагаю, чи можна звинувачувати мене?*

Якщо проаналізувати структуру речень у даному діалозі, то ми можемо побачити, що в ньому бракує сполучників та інших службових частин мови, що пов'язують речення. Однак це зовсім не впливає на зміст діалогу п'єси, а навпаки, робить його більш зрозумілим і зв'язним. Речення Лао Ше логічно структуровані та легкі для розуміння [5].

2. Велика кількість прислівникових модифікаторів, що стоять на початку речення. Це особлива схема побудови речень, яка притаманна тільки творам Лао Ше. Оскільки митець слова захоплювався європейською літературою, ми не можемо не помітити вплив англійського синтаксису на структуру побудови речень Лао Ше в п'єсі «Чайна». Наприклад, у реченні 慢慢地你就明白了 Mǎn man de nǐ jiù míngbáile *Крок за кроком, і*

ти зрозумієш! ми можемо побачити, що письменник використовує прислівник на початку речення перед особистим займенником, що не є стандартним для китайської мови. Речення 瞧着给, 该给多少, 给多少 Qiáo zhe gěi, gāi gěi duōshǎo, gěi duōshǎo *Дивись на нього й давай, скільки потрібно, стільки й дай!* взагалі розпочинається прислівникового модифікатору стану, що не є притаманним для чіткого синтаксису китайської мови. Проте структура таких речень не порушує ритм мови, а навпаки, виражає її красу та надає твору гармонійність, а також демонструють безпосередній вплив англійського синтаксису на твори Лао Ше.

3. Чергування коротких і довгих речень, наприклад:

王利发: 哥儿们, 都是街面上的朋友, 有话好说, 德爷, 您后边后坐! Wánglìfā: Gē' ermen, dōushì jiēmian shàngde péngyǒu, yǒu huà hǎoshuō, déyé,

nín hòubian zuò! *Друзі, ми всі з вами познайомилися на вулиці, треба поговорити, Де Є, сідайте позаду!*

常四爷: 你要怎么着! Chángsìyè: nǐ yào zěnmēzhe! *Що тобі потрібно?*

二德子: 怎么着? 我碰不了洋人, 还碰不了你吗? Zěnmēzhe? Wǒ pèng bùliǎo yáng rén, hái pèng bùliǎo nǐ ma? *Що? Я не зустрічав іноземців, ще не зустрічав тебе?*

马五爷: 二德子, 你威风啊! Mǎwùyè: Èrdézi, nǐ wēifēng a! *Ар Де Цзи, ти здурів?*

Цей метод Лао Ше використовує для створення певного ритму в п'єсі, а також для відображення гостроти конфлікту між головними героями [6]. Наведемо ще один приклад.

王淑芬: 我说, 昨天就关了城门, 今几个还说说不定关不关, 三爷, 这里的事交给掌柜的, 你去买点菜吧! 别的不说, 咸菜总得买下点呀! Wángshūfēn: Wǒshuō, zuótiān jiù guānle chéng mén, jīn er gè hái shuō bu dīng guān bù guān, sānyè, zhèlǐ de shì jiāo gěi zhǎngguì de, nǐ qù mǎidiǎn cài ba! *Відеде б'єшубо, х'янци з'єнгд'є м'є х'я діан'є! Я кажу, що вже вчора закрили ворота міста, а сьогодні не вирішили закривати чи ні, ці справи вирішуються хазяїном, а ти поки що замов їжу!*

李三: 对, 后边叫, 前边催, 把我劈成两半儿好不好! Lǐsān: Duì, hòubian jiào, qiánbian cūi, bǎ wǒ pī chéng liǎng bàn er hǎobùhǎo! *Позаду - кричать, попередку - поспішають, не можу розірватися, зрозумієш?*

王利发: 拴子的妈, 他发数大了点, 你可得王淑芬他抱怨了大半天了! 可是抱怨的对! 当着他, 我不便直说; 对你, 我可得说实话: 咱们得添人! Wánglìfā: Shuān zi de mā, tā fā shù dàle diǎn, nǐ kě dé wángshūfēn tā bàoyuànle dà bàntiānle! Kěshì bàoyuàn de duì! Dāngzhe tā, wǒ bùbiàn zhí shuō; duì nǐ, wǒ kě dé shuō shíhuà: Zánmen dé tiān rén! *Боже між, він надіслав забагато. Скажіть Шу Фену, що скаржаться вже давно. Однак скарга правильна! Йому сказати мені незручно, але Вам я повинен сказати: нам потрібно знайти ще людей!*

Отже, зазначені вище приклади доводять, що у п'єсі «Чайна» Лао Ше використовує велику кількість різноманітних синтаксичних конструкцій, які не притаманні китайському традиційному синтаксису. Структура, використання та прагматичні функції цих синтаксичних одиниць адаптовані до потреб розмовної мови, гармонічно поєднуються зі стилем твору й відповідають мовному середовищу того часу, тому така структура побудови речень не ускладнює розуміння текстом читачем, а навпаки робить п'єсу більш яскравою, іронічною та легкою для сприйняття. Дослідження не може вважатися вичерпним, оскільки багато питань, пов'язаних з особливістю мови Лао Ше ще потребує подальшого вивчення.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Родионов А.А. Лао Шэ и проблема национального характера в китайской литературе XX в. СПб.: Евразия, 2006. 295 с.
2. Семанов В. И. Драматургия Лао Шэ // Писатели стран народной демократии. М., 1960. С. 5-77

3. Спешнев Н. А. Фольклор в творчестве Лао Шэ//Проблемы Дальнего Востока. М., 1983
4. Шутова Е.И. Синтаксис современного китайского языка /Е.И. Шутова. – М.: Наука, 1991. – 390 с.
5. 国际老舍学术研讨会论文选, 国际与二十世纪. 天津人民出版社, 1999.
6. 王明博, 老舍文学 "京味儿" 特征刍议. 甘肃广播电视大学学报, 2006.

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ОЗНАЧЕНЬ У П'ЄСІ ЧАЙНА» (茶馆)

Куліш Марія Олександрівна, студентка 2 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Н.В.Руда

Літературознавцям і цінувачам китайської культури давно відома постать одного із найвизначніших письменників сучасного Китаю — Лао Ше (老舍 lǎo shě). На сьогоднішній день його творчість все ще залишається актуальною і привертає увагу критиків, перекладачів і дослідників.

Відомо, що всі твори китайської літератури до реформи 20-х років минулого століття писалися мовою веньянь (文 言 wényán), опанування якої було привілеєм інтелігенції (близько 10% від усього населення). Ця писемність не відповідала запитам більшості суспільства і була важкою для розуміння. Лао Ше був одним з перших, хто почав використовувати у своїх творах розмовну мову народу — байхуа (白话 báihuà). Зараз мова веньянь майже повністю вийшла з ужитку, залишаючись лише елементом письмової мови книг, наукових публікацій, офіційних документів. Драматург та письменник Лао Ше вважається новатором — майстром народної розмовної мови, як і засновник нової української літератури І.П.Котляревський.

Завдяки засобам виразності, використанню нової лексики, діалектизмів, розмовної та письмової мови, еризації, редуплікації прикметників, він зміг продемонструвати всьому світу різноманіття та красу пекінського діалекту й багатогранність китайської мови [1, с.24-27].

З першої третини 20-го століття почалося активне дослідження творчої діяльності й доробків письменника, було опубліковано багато статей, рецензій, нотатків, доповідей [2,6,7,8,9]. Але відзначимо, що навіть зараз творча спадщина і деякі твори були досліджені більшою мірою літературознавцями, літературними критиками та значно менше були оцінені мовознавцями, як в теоретичному, так і в практичному плані. Більшість робіт мають більш презентаційний характер, а не аналітичний, який розглядав би мовні, зокрема, синтаксичні і морфологічні особливості творів або окремого періоду творчості письменника. Дослідження функціонування означень, з одного боку може доповнити теоретичні положення щодо функціонування цього другорядного члена речення, з іншого, поглиблює вивчення особливостей мови Лао Ше. Тому вважаємо запропоновану тему актуальною.

Особливу роль у творчості Лао Ше займає п'єса “Чайна”, яка зображує зміни в суспільстві за 3 періоди в історії Китаю: “Сто днів реформ” (1898 р.), ера мілітаристів (1916-1928 р.), проголошення Китайської Народної Республіки (1949 р.). Тема корупції, переломний момент і розпад китайського суспільства є наскрізною темою даного твору.

У своїй роботі ми аналізуємо особливості вживання означень у реченнях п'єси “Чайна”. Дослідивши різні підходи до класифікації означень у китайській мові, ми зупинилися на типології, запропонованої відомим вченим-синологом В.І. Гореловим [3, с.139-142] . Згідно з його теорією, означення можна розглядати за семантикою та за